

Sveriges förenade studentkårer

2019-10-08
Dnr P2-3/1920

Till Utbildningsdepartementet

Remissvar:

Kontroller vid högskoleprovet- ett lagförslag om åtgärder mot fusk (SOU 2019:37)

Dnr: U2019/02411/UH

Sveriges förenade studentkårer (SFS) har av regeringen fått möjlighet att yttra sig över SOU 2019:37 om kontroller vid högskoleprovet- ett lagförslag om åtgärder mot fusk.

SFS delar utredningens bedömning om nödvändigheten av införandet av de föreslagna kontrollåtgärderna och anser att förslagen är proportionella i förhållande till ändamålet. För Sveriges förenade studentkårer (SFS) är det mycket viktigt och av hög prioritet att sätta stopp för det organiserade fusket. Det har flera orsaker, men främst att se till att högskoleprovets legitimitet bibehålls och att förhindra den orättvisa som uppstår när vissa personer genom att betala pengar kan "stjäla" sig till en utbildningsplats som bekostas med skattemedel. SFS har dock vissa invändningar mot delar av förslagen, men dessa måste givetvis vägas mot de konsekvenser som uppstår i och med de organiserade fusket.

Mot denna bakgrund vill SFS göra ett medskick om att vi i det stora hela ser positivt på utredningens förslag och att nyttan av kontrollerna generellt sett väger tyngre än kontrollernas negativa aspekter.

7.1. – 7.4.3 Kontrollåtgärder- radiovågsdetektorer och kroppsvisitationer

SFS tillstyrker förslaget om att införa en lag som tillåter möjlighet att utföra kontroll med radiovågsdetektor och in- och utpasseringskontroll med kroppsvisitation i samband med högskoleprovet. En nackdel kan dock vara att funktionsvarierade personer med tekniska hjälpmedel får ökad förklaringsbörda.

Vad gäller avsnittet 7.4.1. och framåt motiveras användandet av kroppsvisitationer. SFS anser att det är motiverat att stundtals använda sig av det, med medvetenheten om att kroppsvisitering kan upplevas som ett intrång i den kroppsliga integriteten och medföra obehag. Detta, samt användandet av radiovågsdetektorer behövs dock vägas mot att råda bot på det organiserade fusket och det är därmed rimligt att införa dessa kontrollåtgärder, anser SFS.

7.4.4. Kroppsvisitationer av ordningsvakter

SFS tillstyrker utredningens förslag om att det mest lämpliga valet av vem som utför kroppsvisitationerna är ordningsvakter förordnade av Polismyndigheten. Detta då de har den utbildning och erfarenhet som krävs och därmed förhoppningsvis ske på sådant sätt som innebär så lite obehag och intrång i den personliga integriteten som möjligt.

7.4.5. Särskilda skäl för kroppsvisitation

SFS tillstyrker också den del som menar att kroppsvisitation i första hand ska ske med metalldetektorer eller liknande anordning och manuell kroppsvisitation endast om det finns särskilda skäl. SFS vill dock framhålla vilken av att *särskilda skäl* specificeras i lagtexten, för att undvika godtyckliga situationer. På sidan 159 ges ett exempel på vad ett sådant *särskilt skäl* skulle kunna vara, men behövs specificeras ytterligare om det är tänkt att avse även andra situationer. SFS ser dock positivt på utredningens utförliga beskrivning av vad en kroppsvisitation innebär, så att det är tydligt och transparent för provdeltagarna vad de kan förvänta sig.

7.4.6 Kroppsvisitation av någon med samma kön

SFS tillstyrker utredningens förslag om att kroppsvisitation ska utföras av någon med samma kön som provdeltagaren. Dock finns inget i stycket om möjligheten att få ha med ett vittne av samma kön närvarande vid kroppsvisitationen. Som SFS tidigare påpekat är det tänkbart att en del provskrivare till följd av tidigare trauman eller erfarenheter känner obehag och misstro mot att ensam bli undersökt av uniformerad personal. Till exempel kan den som flytt till Sverige på grund av förföljelse ha erfarenhet av kränkande kroppsvisitation av uniformerade personer. Som SFS också påpekat finns en liknande rätt i lagen om säkerhetskontroll i domstol (1981:1064) och riksdagen (1988:144) där det framgår att kroppsvisitation av mer väsentlig omfattning ska ske avskilt och om möjligt i närvaro av ett vittne av samma kön.

Mot bakgrund av den begränsade tiden som finns för att utföra kontroller på högskoleprovet behöver det finnas en lösning som innebär att de vittnen som skulle kunna väljas ut begränsas till personer av samma kön som också befinner sig på plats för att skriva högskoleprovet. Det är en rimlig avvägning som både skapar trygghet för den som ska undersökas och inte innebär någon större administration för den som ska utföra kontrollen.

7.5. Uteblivet provresultat

UHR ska få besluta om uteblivet provresultat om en individ vägrar att gå igenom en in- eller utpasseringskontroll, dvs. även för de provpass som provdeltagaren redan kan ha genomfört. SFS anser att när ökad kontroll införs är det samtidigt viktigt att värna rättssäkerheten. SFS utgångspunkt är att en person med uteblivet provresultat ska kunna överklaga beslutet. Det är viktigt ur rättssäkerhetssynvinkel att alltid kunna överklaga ett beslut som får stora konsekvenser för individen. Därför gör SFS här en annan bedömning än utredningen.

8.1. Finansiering av högskoleprovet

SFS är införstådda med att det kostar pengar att utöka kontrollerna för att åtgärda det organiserade fusket, men SFS avstyrker utredningens förslag om att de föreslagna kontrollerna ska finansieras via förhöjd avgift. SFS förespråkar istället en anslagsfinansiering. SFS syn grundar sig bland annat i att högskoleprovet redan idag finansieras via en avgift där dess nivå kan diskuteras, då den höjdes med hundra kronor så sent som år 2014. Provet gick återigen med ekonomisk förlust i föl, vilket tvingade UHR att finansiera underskottet med sitt förvaltningsanslag som var avsedd för annan verksamhet. I budgetpropositionen för 2020 som presenterades under hösten fick UHR utökade medel för att förhindra fusk vid högskoleprovet, vilket förhoppningsvis är tillräckligt för att slippa höja avgiften för provskrivare.

SFS åsikt är att högskoleprovet ska användas som ett verktyg för individer som är i behov av en andra chans. Därför anser SFS att provet ska vara helt avgiftsfritt för att säkerställa att alla, oavsett socioekonomisk bakgrund, ska kunna genomföra provet. SFS anser således att den föreslagna avgiftshöjningen motverkar breddad rekrytering till högskolan, då personer med ingen eller låg inkomst riskerar att inte ha råd att skriva högskoleprovet. Den som t.ex. har försörjningsstöd och som vill förändra sin situation genom att komma in på högskolan, kan inte få bistånd för anmälningsavgiften till högskoleprovet eftersom avgiften inte ingår i riksnormen för försörjningsstöd. En anslagsfinansiering vore därför mer rättvist och skulle skapa en avsevärt större handlingsfrihet som gör det möjligt för regeringen att snabbt kunna öka omfattningen på kontrollerna om det finns indikationer på att det kommer förekomma fusk inför ett stundande högskoleprov. Det finns sammantaget starka skäl för att redan nu hitta en långsiktigt hållbar modell för att finansiera framtida behov av utökade kontroller.

Därtill kan det tyckas rimligt att staten stävjar brottsligheten, eftersom fusk är av brottsförebyggande karaktär och därmed bör bekostas genom statliga anslag. Detta går att likna vid att man skulle låta brottsoffer betala för rättegångar eller polisens förundersökningar eftersom de har ett intresse av att samhället förhindrar brott. På samma sätt har samhället ett starkt intresse av att säkra antagningssystemets legitimitet och att säkerställa att utbildningsplatserna verkligen fördelas på ett rättssäkert sätt. Dessutom får man anta att åtgärderna leder till mindre fusk och därmed mindre kostnader för staten på sikt i och med att färre rättsprocesser behöver inledas. Detta talar för att det bör vara staten och inte individen själv som ska betala för att stävja fusket.

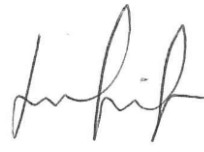
Sist men inte minst är det principiellt och moraliskt viktigt att inte höja avgiften för provskrivare, så att ärliga provskrivare inte utsätts för kollektiv bestraffning endast för att det finns ett fåtal som fuskar.

Matilda Strömberg
Ordförande

matilda.stromberg@sfs.se

070-545 70 45

Frida Sundqvist
Politisk sekreterare

frida.sundqvist@sfs.se

073-042 43 49